

ugodno i lagano. Tko hoće da temeljito upozna duh i djelovanje dominikanskoga reda, a osim toga tko želi da i sam nade obilja pobude za krepostan kršćanski život, neka se posluži ovom vrijednom knjigom. Hrvatsko se izdanje odlikuje lijepim prijevodom i vrlo ukusnom opremom; tisak na finom papiru sa nekoliko ilustracija. Prema svom opsegu cijena joj je umjerena, pa je zato toplo preporučujemo.

Dr. J. Oberški.

Luscau-Colomb, Manuel D'Études Bibliques, Tome V (II partie). Les dernières Épîtres de saint Paul. Les Épîtres catholiques. L'Apocalypse Paris. Pierre Tequi 1931.

Ovaj svezak bavi se ostalim Pavlovim poslanicama, katoličkim poslanicama i Otkrivenjem.

Što sam spomenuo u pohvalu prvog sveska, vrijedi i za drugi.¹

Raspravljajući o mjestu, gdje su pisane četiri poslanice; Efežanima, Kološanima, Filipljanima i Filemonu, zastupaju pisci općenitiju sentenciju, da su pisane u Rimu. Uspješno pobijaju noviju sentenciju, koju je svojim ugledom proširio *Deissmann*, da su poslanice pisane u sužanjstvu Efeškom.

To sasvim arbitrarno mišljenje krepko je oborio *Dr. Schmid*, *Zeit und Ort der paulinischen Gefangenschaftsbriefe*. Freiburg i. B. 1931. Da je Pavao pisao u Efezu, morao bi dulje biti ondje utamničen, a je li moguće, da da bi to Luka u Djelima zašutio. Ako je bio kratko vrijeme u tamnici, ne bi mogao sve poslanice napisati. Lagrange hvali solidnu Schmidovu disertaciju i ubraja ga među prve njemačke katoličke tumače: prend rang *décidément parmi les meilleurs exégètes catholiques de l'Allemagne*.²

Opširnije govore o naslovnim poslanice Efežanima. Dopuštaju vjerovatnost Harnackove sentencije, da je poslanica pisana za općinu u Laodiceji; ali drže naivjerovatnijim, da poslanica ima enciklički karakter. Iznenaduje, što u literaturi nije spomenuto vrsno djelo spomenutog Schmid, *Der Epheserbrief des Apostels Paulus*. Freiburg i. B. 1928.

U poslanici Filipljanima trebalo je navesti čuvenu disertaciju: *Schumacher, Christus in seiner Präexistenz und Kenose nach Phil. 2, 5—8 Rom*. 1914. — Bila bi slika Kenoze potpunija.

U pastoralnim poslanicama, gdje potanje pretresaju pitanje crkvene hierarhije, ne bi smjelo manjkati ime Dunina Borkowskoga, ni Brudersa.

U Apokalipsi nigdje ne nalazimo upozorenje na znamenita tumačenja priznatih biblicista: Zahn, *Die Offenbarung des Johannes* (2. B.) Leipzig-Erlangen 1924. 1926. — Hadorn, *Die Offenbarung des Apostels Johannes und die hellenistische Kosmologie und Astrologie. Eine Auseinandersetzung* Franz Bolls »Aus der Offenbarung Johannis. Freiburg i. B. 1929.

U tumačenju 2, 8—11 lista upravljelog na anđela u Smirni bilo bi dobro, da je barem nešto natakunato, da se proroštvo i krasna pohvala vjernosti odnosi na velikog biskupa i mučenika Polikarpa, učenika Apostola Ivana i pisca Apokalipse.³

Dr. Franjo Zagoda.

¹ »Bogoslovska Smotra« 1931. broj 3. p. 348. 9.

² *Revue Bibliques* 1932. n° 1, p. 122. 3. 4.

³ Zahn l. c. (I. Hälfte) p. 228—241.